

Malý princ

Antoine de Saint-Exupéry

Analýza uměleckého díla

Zasazení výňatku do kontextu díla

- Vypravěč (autor) uvízne v saharské poušti se svým letadlem a zjeví se mu Malý princ. Povídají si spolu a Malý princ vypráví, že pochází z maličké planetky, velké jako dům, na které má svoji květinu (růži). K této květině princ něco cítím ale myslí si, že jeho cit není opětován, a proto se vydá na cesty, aby zjistil, proč tomu tak je. Vypráví o tom, jak navštívil několik různých planetek. Na každé z nich potkal podivného člověka. První byl král, který si myslel, že všemu vládne. Na další planetce potkal domýšlivce, který si myslel, že je všemi obdivován i když byl na planetce sám. Při další zastávce potkal pijana, který pil jen proto, aby zapomněl, že se stydí za to, že pije. Byznysmen, kterého potká na další planetce je zase přesvědčen o tom, že mu patří hvězdy a neustále je přepočítává. Také by s nimi chtěl obchodovat. Lampář, kterého princ na tak malé planetce, že na ní den a noc trvá minutu, jen neustále rozsvěcí a zhasíná lampu. Poslední zastávkou Malého prince je planeta Země, Na té se potká s výhybkářem, záhonem květin a liškou. Od každého se dozví něco nového. Výhybkář mu prozradí, že lidé vlastně neví, proč cestují vlakem sem a tam, a navíc takovou rychlostí, liška mu prozradí, co je přátelství (=ochočení). Poslední, koho Malý princ potká je pilot. Spřátelí se spolu a povídají si o všem možném, ale nastane čas, kdy princ chce zpět svoji planetku. Domluví se tedy s hadem, aby ho uštknul. Nechá na Zemi své tělo a jeho duše se dostává domů. Pilot si na něj vzpomene vždy, když se podívá na hvězdy.

Téma a motiv

- Téma – Střet dětského bezelstného světa se světem dospělých
- Motivy – Hloupost dospělých, neschopnost se někdy chovat dětinsky

Časoprostor

- Doba není určená, ale pravděpodobně 20. století.
- Malý princ v knize cestuje ze své malé planetky B 612, která není větší než dům na další planetky až po planetu Zemi, ze které se nakonec vrací domů.
- Děj se odehrává po dobu 8 dní

Kompoziční výstavba

- Dílo rozděleno na 27 na sebe navazujících kapitol
- Fiktivně autobiografické dílo
- Chronologická kompozice (začátek a konec knihy)
- Retrospektivní kompozice (vyprávění Malého prince)

Literární forma, druh a žánr

- Druh – Epika
 - Žánr – Prozaické pohádkové vyprávění
-

Vypravěč / lyrický subjekt

- Vypravěčem je pilot. Dílo je na začátku a na konci psáno v ich-formě. Když autor popisuje Malého prince a jeho činy, je užita er-forma

Postavy

- **Malý princ** – človíček, který se pídí po znalostech a pokládá svému okolí jednoduché, ale závažné otázky týkající se života. Je hodný, bezelstný, čistý. V knize reprezentuje svět dětí, které jeho pomocí autor vyzdvihuje nad dospělé právě proto, že ještě nejsou zkažené životem. Snaží se přijít na smysl života.
- **Pilot** – autor. Pamatuje si dobře na to, jak byl malý a na své nepochopení ze strany dospělých (hroznýš s hrabošem uvnitř, kterého nakreslil, jim připadal jako klobouk). Snaží se Malému princovi zodpovědět jeho otázky, říká to, co si opravdu myslí. I jako dospělý si zachoval trochu dětského uvažování a pohledu na svět, ačkoliv v knize reprezentuje dospělého.
- **Král** – Myslí si, že vládne celému vesmíru. Nenechá si tuto myšlenku vyvrátit a vše zařizuje tak, aby mohl dál tvrdit, že všem vládne (když se Malý princ rozhodne odejít, jmenuje ho svým vyslancem).
- **Domýšlivec** – Chce být obdivován všemi, slyší jen obdiv. A to i přes to, že žije na své planetce sám.
- **Pijan** – Pije, aby zapomněl, že stydí, že pije.
- **Byznysmen** – Zaneprázdněný neustálým počítáním hvězd, o kterých si myslí, že mu patří a chtěl by s nimi obchodovat.
- **Lampář** – Žije na planetce, která se otáčí tak rychle, že se den a noc střídají po minutě. A on musí každou minutu zhasínat a rozsvěcet.
- **Zeměpisec** – Tráví veškerý čas nad mapami, ale sám nikdy nikde nebyl. Čeká, až mu někdo přinese zprávy z okolí.

Vyprávěcí způsoby

- Často přímá řeč
- Nevlastní přímá řeč

Typy promluv

- Vnitřní monology
 - “Dospělí jsou hrozně zvláštní, pomyslel si cestou malý princ.”
- Dialogy, které jsou často k zamýšlení
 - „Hvězdy jsou krásné, protože je na nich květina, kterou není vidět...”

Jazykové prostředky a jejich funkce ve výňatku

- Spisovný jazyk
- Zdrobněliny

Tropy a figury a jejich funkce ve výňatku

- Metafora – *stará opuštená skořápka, kroužek barvy měsíce*
- Personifikace – *Hvězdy se tiše smějí, vítr dlouho spal, studna zpívá*

- Hyperbola – *Nekonečná poušť*
 - Epiteton – *chvějící se slunce*
 - Oxymóron – *jste krásné, ale prázdné*
 - Symboly – liška – *chytrá, růže – krásná*
 - Přirovnání – *klesl pomalu, jako padá strom*
-

Kontext autorovy tvorby

- Antoine de Saint-Exupéry
 - 1900-1944 Francouzský prozaik 20. století, publicista, letec na dálkových tratích a válečný pilot.
 - Narodil se v Lyonu, pocházel z aristokratické rodiny
 - Přesné datum úmrtí není známo
 - Pravděpodobně byl sestřelen během 2. sv. války ve Středomoří
 - Od dětství projevoval literární a výtvarné nadání, také zájem o letectví
 - Nedokončil studium na Akademii výtvarných umění
 - Později složil zkoušku z civilního letectví, pracoval u různých leteckých společností, létal do Afriky i Ameriky.
 - Přežil 2 havárie
 - Na začátku 2. sv. války odešel do USA, kde se stal průzkumným letcem
 - Z letu nad Korsikou se nevrátil.
 - Mezi jeho díla patří:
 - *Kurýr na jih*
 - *Noční let*
 - *Válečný pilot*
 - Jsou to letecké romány na pomezí reportáže a dokumentu.
 - Zachycují osobní zážitky z vlastního ohrožení života.
 - *Citadela* – posmrtně vydaná esejistická kniha

Literární / obecně kulturní kontext

- Meziválečná literatura 1. polovina 20. století
 - První světová válka způsobila v celé Evropě hluboký společenský i duchovní otřes.
 - Výraznou stopu zanechala zákonitě i v literatuře.
 - Zobrazování válečné tematiky si kladlo za cíl vylíčit válečné hrůzy a varovat před tím, aby se taková situace už nikdy neopakovala.
 - Politická situace – na kontinentu probíhá vlna revolucí, rozšiřování fašismu, souboj demokracie a totálních režimů, světová hospodářská krize, mnoho lidí přichází o práci
- Autor spadá do tradičního proudu francouzského realismu
 - 1. světová válka se výrazným způsobem odrazila v tvorbě světových autorů.
 - Převažují realistické, často autobiografické prožitky hrůz z válečných bojišť.
 - Zachycení psychických proměn hrdinů, vlastenecké prvky, sílící nenávisť k jakýmkoli projevům války

- Autoři podávají reálné, věcné typizace = vystupují určité typy lidí
- Do toho proudu spadá dále:
 - Henri Barbusse (FR) – *Oheň*
 - Romain Rolland (FR) – *Petr a Lucie, Dobrý člověk ještě žije*
- Zároveň jsou zde autoři tzv. **ztracené generace** (=generačně blízká skupina amerických básníků a prozaiků, kteří začali tvořit ve 20. letech)
- 20. století
 - Myšlení prozaiků a básníků této skupiny bylo ovlivněno zážitkem z 1. světové války, pocitem neschopnosti zařadit se zpět do obyčejného života
 - Základní téma literárních děl této generace je skepse, zklamání, rozpad lidských a sociálních hodnot a hledání východiska v útěku do přírody nebo kultury
 - Hlavními hrdiny bývají lidé ztracení v labyrintu světa, obvykle rozvrácené, silně citově založené osoby, které nemohou najít pevný bod ve svém životě. Pojem ztracená generace zavedla Gertruda Steinová.
 - Další autoři:
 - Amerika:
 - Ernest Hemingway:
 - *Stařec a moře*
 - *Komu zvoní hrana*
 - *Sbohem armádo*
 - John Steinbeck:
 - *Na východ od ráje*
 - *Hrozny hněvu*
 - *O myších a lidech*
 - Franciss Scott Fitzgerald:
 - *Velký Gatsby*
 - *Podivuhodný případ Benjamina Buttona*
 - Francie:
 - Romain Rolland
 - Henri Barbusse
 - Marcel Proust:
 - *Hledání ztraceného času*
 - Anglie:
 - James Joyce:
 - *Odysseus*
 - *Dubliňané*
 - Německo:
 - Erich Maria Remarque:
 - *Na západní frontě klid*
 - *Nebe nezná vyvolených*
 - Lion Feuchtwanger:
 - *Lišky na vinici*
 - *Židovka z Toleda*
 - *Goya*

- Bláznova moudrost
- Česko:
 - Franz Kafka:
 - *Proces*
 - *Proměna*
 - Venkovský Lékař